

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia XX. Habita ad populum in basilica S. Ioannis Baptistæ, Sabbato
Quatuor temporum ante Natalem Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

1a. ob. 2. c

Pf. 39. b

Mat. 25. c

Ad. 7. g

Deum, factis autem negant. Hinc Jacobus ait: *Fides sine operibus mortua est.* Hinc per Psalmistam Dominus dicit: *Annunciavi & locutus sum, multiplicati sunt super numerum.* Vocante enim Domino super numerum multiplicantur fideles; quia nonnunquam etiam hi ad fidem veniunt, qui ad electorum numerum non pertingunt. Hinc enim fidelibus per confessionem admixti sunt, sed propter vitam reprobam illic numerari in sorte fidelium non merentur. Hoc ovile sanctæ Ecclesiæ hædos cum agnis recipit: sed attestante Evangelio, cum iudex venerit, bonos à malis separabit, sicut pastor segregat oves ab hædis. Neque etenim possunt qui hinc carnis suæ voluptatibus serviunt, illic in ovium grege numerari. Illic eos à sorte humilium iudex separat, qui se hinc in superbiæ cornibus exaltant. Regnum cælorum percipere nequeunt, qui hinc & in cælesti fide positi, toto desiderio terrena quærent. Et multos tales intra Ecclesiam, fratres charissimi, cernitis: sed eos nec imitari, nec despiciere debetis. Quid enim sit hodie aspiciamus: sed quid cras futurus sit unusquisque, nescimus. Plerumque & qui post nos venire cernitur, per agilitatem nos boni operis antecedit: & vix eum cras sequimur, quem hodie præire videbamus. Certe cum Stephanus pro fide moreretur, Saulus lapidantium vestimenta servabat. Omnium ergo lapidantium manibus ipse lapidavit, qui ad lapidandum omnes expeditos reddidit: & tamen eundem ipsum in sancta Ecclesia laboribus antecessit, quem persequendo martyrem fecit. Duo ergo sunt quæ sollicitè pensare debemus. Quia enim multi vocati, sed pauci electi sunt, primum est, ut de se quisque minime presumat: quia etsi jam ad fidem vocatus est, utrum perenni regno dignus sit nescit. Secundum verò est, ut unusquisque proximum, quem fortasse jacere in vitiiis conspicit, desperare non audeat: quia divinæ misericordiæ divitias ignorat.

Rem, fratres, quæ nuper contigit refero, ut si vos peccatores ex corde esse conspiciatis, omnipotentis Dei misericordiam amplius ametis. Præsenti anno in monasterio meo, quod juxta beatorum martyrum Joannis & Pauli Ecclesiam situm est, frater quidam ad conversionem venit: devotè susceptus est, sed ipse devotius est conversatus. Hunc ad monasterium frater suus corpore, non corde secutus est. Nam valde conversationis vitam & habitum detestans, in monasterio ut hospes habitabat, & monachorum vitam moribus fugiens, recedere à monasterij habitatione non poterat; quia vel quid ageret, vel unde viveret, non habebat. Erat ejus pravitas cunctis onerosa, sed hunc omnes æquanimiter pro fratris ejus amore tolerabant. Nam superbus & lubricus, si qua post hoc sæculum sequeretur vita nesciebat: irridebat verò si quis illi hanc prædicare voluisset. Itaque cum habitu sæculari vivebat in monasterio, verbis levis, motibus instabilis, mente tumidus, veste incompotus, actione dissipatus. Mense autem Julio nuper elapso, hujus quam nostis, pestilentia clade percussus est: qui ad extremum veniens, urgeri cæpit ut animam redderet. Et ultima jam corporis parte præmorta, vitalis virtus in solo pectore & lingua remanserat. Fratres aderant, ejusque exitum, in quantum Deo largiente poterant, oratione tuebantur. At ille subito ad devorandum se draconem venire conspiciens, magnis vocibus cæpit clamare, dicens: Ecce, draconi ad devorandum datus sum, qui propter vestram præsentiam devorare me non potest. Quid mihi moras facitis? Date locum ut ei devorare me liceat. Cumque hunc fratres ut signum sibi crucis imprimeret admonerent, respondebat virtute qua poterat, dicens: Volo me signare, sed non possum, quia à dracone premor. Spumæ oris ejus faciem meam liniunt, guttur meum ejus ore suffocatur. Ecce ab eo brachia mea comprimuntur, qui jam & caput meum in suo ore absorbit. Cumque

hoc ille pallens & tremens & moriens diceret, cæperunt fratres vehementius orationibus insistere, & oppressum draconis præsentia suis precibus adjuvare. Tunc repente liberatus, magnis cæpit vocibus clamare, dicens: Deo gratias: ecce discessit, ecce exiit, ante orationes vestras fugit draco qui me acceperat. Mox autem servitutum se Deo, & esse monachum devovit; atque à tempore illo nunquam febris premitur, doloribus fatigatur. Morti quidem subtractus est, sed adhuc plenus vitæ restitutus non est. Quia enim longis & diuturnis iniquitatibus pressus est, longo languore fatigatur, & durum cor ignis purgationis durior concremat: quia divina dispensatione agitur, ut prolixiora vitia ægritudo prolixior exurat. Quis illum unquam servari ad conversionem crederet? Quis tantam Dei misericordiam considerare sufficiat? Ecce juvenis pravus draconem vidit in morte, cui servivit in vita: nec vidit ut vitam funditus perderet, sed ut cui servierat sciret, sciendo resisteret, ipsumque resistendo superaret: & eum à quo prius non videns tenebatur, vidit postea ne teneretur. Quæ ergo lingua narrare viscera divinæ misericordiæ sufficiat? Quis spiritus tantæ pietatis divitias non obtupefeat? Has divinæ pietatis divitias consideravit Psalmista, cum diceret: *Adjutor meus tibi psallam, quia tu Deus susceptor meus es, Deus meus misericordia mea.* Ecce perpendens in quibus laboribus humana sit vita constituta, Deum appellavit adiutorem: & quia à tribulatione præsentis in requiem æternam nos suscipit, appellat etiam susceptorem. Sed considerans quòd mala nostra aspicit & portat, culpas nostras tolerat, & tamen nos per penitentiam ad præmia reservat, noluit Deum misericordem dicere, sed hunc ipsam misericordiam vocavit, dicens: *Deus meus misericordia mea.* Revocemus ergo ante oculos mala quæ fecimus: penitemus ex quanta Dei benignitate toleramur: consideremus quæ sunt pietatis ejus viscera, ut non solum culpas indulgeat, sed cæleste regnum penitentibus etiam post culpas promittat. Atque ex omnibus medullis cordis dicamus singuli, dicamus omnes: *Deus meus misericordia mea: qui vivis & regnas trinus in unitate, & unus in trinitate, per infinita sæcula sæculorum. Amen.*

LECTIO sancti Evangelij secundum Lucam.

Anno quintodecimo imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam, tetrarcha autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarcha Ituræ & Trachonitidis regionis, & Lysania Abilina tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbum Domini super Joannem, Zacharia filium, in deserto. Et venit in omnem regionem Iordanis, predicans baptismum penitentiae in remissionem peccatorum, sicut scriptum est in libro sermonum Isaie prophete: *Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur. Et erunt prava in directa, & aspera in vias planas. Et videbit omnis caro salutare Dei. Dicebat ergo ad turbas, quæ exibant ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos penitentiae: & ne cæperitis dicere, Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Iam enim securis ad radicem*

radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbae, dicentes: Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat.

HOMILIA XX.

Habita ad populum in basilica S. Iohannis Baptiste, Sabbato Quatuor temporum ante Natalem Christi.

Redemptoris nostri Praecursor quo tempore praedicationis verbum accepit, memorato Romanae reipublicae principe, & Iudaeae regibus, designatur, cum dicitur: [Anno quindicesimo imperij Tiberij Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Iudaea & Trachonitidis regionis, & Lysania Abilina tetrarcha, sub principibus sacerdotum Anna & Caipha, factum est verbum Domini super Iohannem, Zacharia filium, in deserto.] Quia enim illum predicare veniebat, qui & ex Iudaea quosdam, & multos ex Gentibus redempturus erat, per regem Gentium & principes Iudaeorum praedicationis eius tempora designantur. Quia autem Gentilitas colligenda erat, & Iudaea pro culpa perfidiae dispergenda, ipsa quoque descriptio terreni principatus ostendit, quoniam & in Romana republica unus praefuisse describitur, & in Iudaea regno per quartam partem plurimi principabantur. Voce etenim Redemptoris nostri dicitur: *Omne regnum in seipsum divisum desolabitur.* Liqueat ergo quod ad finem regni Iudaeae pervenerat, quae tot regibus subiacebat. Aperte quoque non solum quibus regibus, sed etiam quibus sacerdotibus actum sit, demonstratur: & quia illum Iohannes Baptista praedicaret, qui simul rex & sacerdos existeret, Lucas Evangelista praedicationis eius tempora per regnum & sacerdotium designavit. [Et venit in omnem regionem Iordanis, praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum.] Cunctis legentibus liquet, quia Iohannes non solum baptismum poenitentiae praedicavit, verum etiam quibusdam dedit: sed tamen baptismum suum in remissionem peccatorum dare non potuit. Remissio etenim peccatorum in solo nobis baptismo Christi tribuitur. Notandum itaque quod dicitur: [Praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum:] quoniam baptismum quod peccata solveret, quia dare non poterat, praedicabat: ut sicut incarnatum Verbum Patris praecurrebat verbo praedicationis, ita baptismum poenitentiae quo peccata solvantur, praecurreret suo baptismo quo peccata solvi non possunt: ut quia eius sermo praecurrebat praesentiam Redemptoris, ipsum quoque eius baptismum praecedendo fieret umbra veritatis. Sequitur: [Sicut scriptum est in libro sermonum Isaiae prophetae: Vox clamantis in deserto, Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.] Idem vero Iohannes Baptista requisitus quis esset, respondit, dicens: *Ego vox clamantis in deserto.* Qui, sicut ante per nos dictum est, ideo vox a Propheta vocatus est, quia verbum praebat. Quid autem clamaret, aperitur cum subditur: [Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.] Omnis qui fidem rectam & bona opera praedicat, quid aliud quam venienti Domino ad corda audientium viam parat?

S. Greg. Tom. I.

A ut haec vis gratiae penetraret, lumen veritatis illustret, ut rectas Deo semitas faciat; dum mundas in animo cogitationes per sermonem bonae praedicationis format [Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.] Quid hoc loco vallium nomine, nisi humiles? quid montium & collium, nisi superbi homines designantur? In adventu ergo Redemptoris, vallis impleta, montes vero & colles humiliati sunt; quia iuxta ejus vocem: *Omnis qui se exaltat, humiliabitur; & omnis qui se humiliat, exaltabitur.* Vallis etenim impleta crescit, mons autem & collis humiliatus decrescit: quia nimirum in fide mediatoris Dei & hominum hominis Christi Jesu & Gentilitas plenitudinem gratiae accepit, & Iudaea per errorem perfidiae hoc unde tumebat, perdidit. Omnis enim vallis implebitur; quia corda humilium sacrae doctrinae eloquio virtutum gratia replebantur, juxta hoc quod scriptum est: *Qui emittit fontes in convallibus.* Et unde rursum dicitur: *Et convalles abundabunt frumento.* A montibus namque aqua dilabitur; quia superbas mentes veritatis doctrina deserit. Sed fontes in convallibus surgunt; quia mentes humilium verbum praedicationis accipiunt. Jam videmus, jam convalles frumento abundate conspicimus: quia illorum ora pabulo veritatis impleta sunt, qui mites ac simplices huic mundo despicibiles esse videbantur. Ipsum quoque Iohannem Baptistam, quia mira sanctitate praeditum populus viderat, illum hunc esse singulariter celsum ac solidam montem credebat, de quo scriptum est: *In novissimo dierum erit mons domus Domini praeparatus in vertice montium.* Nam hunc esse Christum putabat, sicut per Evangelium dicitur: *Aestimante autem populo & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte ipse esset Christus, quem & requirebant dicentes: Nunquid Christus es tu? Sed nisi idem Iohannes apud se vallis esset, repletus gratiae spiritu non fuisset. Qui ut hoc quod erat ostenderet, dixit: Venit fortior me post me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamenti eius.* Et rursum ait: *Qui habet sponsam, sponsus est; amicus autem sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc autem gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui.* Ecce cum pro mira operatione virtutum talis esset, ut Christus esse crederetur, non solum Christum non esse se respondit, sed etiam corrigiam calceamenti eius solvere, id est, incarnationis eius mysterium perferutari non se dignum esse perhibuit. Ejus esse sponsam Ecclesiam credebant, qui hunc Christum esse existimabant. Sed ait: *Qui habet sponsam, sponsus est.* Ac si diceret: *Ego sponsus non sum, sed amicus sponsi sum.* Nec propter vocem suam, sed in voce sponsi se gaudere perhibebat; quia non ideo iactabatur in corde, quoniam a populis humiliter audiebatur loquens: sed quia ipse veritatis vocem audiebat intus, ut loqueretur foris. Quod bene gaudium impletum dicit: quia quisquis de sua voce gaudet, plenum gaudium non habet. A quo & subditur: *Illum oportet crescere, me autem minui.* Quia in re quaerendum est in quo crevit Christus, in quo imminutus est Iohannes, nisi quoddam populus Iohannis abstinentiam videns, remotionem hunc ab hominibus esse conspiciens, eum esse Christum putabat: Christum vero cum publicanis comedentem, inter peccatores ambulantem intuens, eum non Christum, sed esse prophetam credebat. Sed dum per accessum temporis & Christus qui propheta esse putabatur, Christus est agnitus: & Iohannes qui Christus esse credebatur, propheta esse innouit, impletum est quod de Christo suus praecursor praedixit: *Illum oportet crescere, me autem minui.* In estimatione quippe populi & Christus crevit, quia agnitus est quod erat: &

V V u u

Luc. 11. c

Isai. 40.

Iohan. 1. c

Luc. 14. c

Qui emittit fontes in convallibus. Et unde rursum dicitur: Et convalles abundabunt frumento.

In novissimo dierum erit mons domus Domini praeparatus in vertice montium.

Aestimante autem populo & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte ipse esset Christus, quem & requirebant dicentes: Nunquid Christus es tu?

Venit fortior me post me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calceamenti eius.

Qui habet sponsam, sponsus est.

Illum oportet crescere, me autem minui.

Joannes decrevit, quia cessavit dici quod non erat. Igitur quoniam & idem Joannes ideo in sanctitate perstitit, quia in cordis humilitate perduravit: & multi idcirco ceciderunt, quia apud semetipsos elata cogitatione tumuerunt, dicatur rectè: [*Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur*:] quia donum humiles accipiunt, quod à se corda superbientium repellunt. Sequitur: [*Et erunt prava in directa, & aspera in vias planas*.] Prava directa fiunt, cum malorum corda per injustitiam detorta, ad justitiæ regulam dirigitur. Et aspera in vias planas immutantur, cum immites atque iracundæ mentes per infusionem supernæ gratiæ ad lenitatem mansuetudinis redeunt. Quando enim verbum veritatis ab iracunda mente non recipitur, quasi asperitas itineris gressum pergentis repellit. Sed cum mens iracunda per acceptam mansuetudinis gratiam, correptionis vel exhortationis verbum recipit, ibi planam viam prædicator invenit, ubi prius præ asperitate itineris pergere, id est, prædicationis gressum ponere non valebat. Sequitur: [*Et videbit omnis caro salutare Dei*.] Quia omnis caro accipitur omnis homo, salutare Dei, videlicet Christum in hac vita omnis homo videre non potuit. Ubi ergo in hac sententia Propheta prophetiæ oculum nisi ad extremi iudicij diem tendit? Ubi cum apertis caelis, ministrantibus Angelis, confedentibus Apostolis, in sede maiestatis suæ Christus apparuerit, omnes hunc & electi & reprobi pariter videbunt: ut & iusti de munere retributionis sine fine gaudeant, & iniusti in ultione supplicij in perpetuum gemant. Nam quia ad hoc ista sententia tendit, quod in extremo examine ab omni carne videbitur, rectè subjungitur: [*Dicebat autem ad turbas, quæ exibant ut baptizarentur ab eo: Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira?*] Ventura enim ira, est animadversio ultionis extremæ: quam tunc fugere peccator non valet, qui nunc ad lamenta penitentiae non recurrit. Et notandum, quod male soboles malorum parentum actionem imitantes, genimina viperarum vocantur: quia per hoc quod bonis invident, eosque persequuntur, quod quibusdam mala retribuunt, quod læsiones proximis exquirunt, quoniam in his omnibus patrum suorum carnalium vias sequuntur, quasi venenati filij de venenatis parentibus nati sunt. Sed quia jam peccavimus, quia usu malæ consuetudinis involuti sumus, dicat quid nobis faciendum sit, ut fugere à ventura ira valeamus. Sequitur: [*Facite ergo fructus dignos penitentiae*.] In quibus verbis notandum est, quod amicus sponsi non solum fructus penitentiae, sed dignos penitentiae admonet esse faciendos. Aliud namque est penitentiae fructum facere, aliud dignum penitentiae fructum facere. Ut enim secundum dignos penitentiae fructus loquamur, sciendū est, quia quisquis illicita nulla commisit, huic jure conceditur ut licitis utatur: sicque pietatis opera faciat, ut tamen si noluerit, ea quæ mundi sunt, non relinquat. At si quis in fornicationis culpam, vel fornicatione, quod est gravius, in adulterium lapsus est, tantò à se licita debet abscindere, quantò se meminit & illicita perpetrasse. Neque enim par fructus boni operis esse debet ejus qui minùs, & ejus qui amplius deliquit: aut ejus qui in nullis, & ejus qui in quibusdam facinoribus cecidit, & ejus qui in multis est lapsus. Per hoc ergo quod dicitur: [*Facite dignos fructus penitentiae*;] uniuscujusque conscientia convenitur: ut tantò majora quærat bonorum operum lucra per penitentiam, quantò graviora sibi intulit damna per culpam. Sed Judæi de generis nobilitate gloriantes, idcirco se agnoscere peccatores nolabant, quia de Abraham stirpe descenderant. Quibus rectè dicitur: [*Et ne cæperitis dicere, Patrem habemus Abraham: dico enim vo-*

A bis, quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham.] Quid enim lapides, nisi corda Gentilium fuerunt, ad intellectum Dei omnipotentis insensibilia: sicut etiam quibusdam ex Judæis dicitur: *Auferam cor lapideum de carne vestra*. Nec immeritò lapidum nomine gentes significatæ sunt, quia lapides coluerunt. Unde scriptum est: *Similes illis fiant qui faciunt ea, & omnes qui confidunt in eis*. De quibus nimirum lapidibus filij Abraham facti sunt: quia dum dura corda Gentilium in Abraham semine, id est, in Christo crediderunt, ejus filij facti sunt, cujus semini sunt uniti. Unde & eisdem Gentibus per egregium prædicatorem dicitur: *Si autem vos Christi, ergo Abraham semen estis*. Si igitur nos per fidem Christi, Abraham jam semen existimus, Judæi propter perfidiam Abraham filij esse desierunt. Quia verò in illo tremendi examinis die, parentes boni malis filiis prodesse non possunt, testatur Propheta qui dicit: *Noe, Daniel & Job si fuerint in medio eorum, vivo ego, dicit Dominus Deus, quia filium & filiam non liberabunt: sed ipsi in justitia sua liberabunt animas suas*. Et rursum, quia boni filij nihil malis parentibus proficiunt, sed ad reatum potius malorum parentum proficiat bonitas filiorum, ipsa per se Veritas non credentibus Judæis dicit: *Si ego in Beelzebub ejicio demonia, filij vestri in quo ejiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt*. Sequitur: [*Iam enim securus ad radicem arboris posita est. Omnis enim arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur*.] Arbor hujus mundi est universum genus humanum. **C** Securus verò est Redemptor noster, qui velut ex manubrio & ferro tenetur ex humanitate, sed incidit ex divinitate. Quæ videlicet securus jam ad radicem arboris posita est: quia etsi per patientiam expectat, videtur tamen quid factura est. [*Omnis enim arbor non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur*.] quia unusquisque perverfus paratam citius gehennæ concremationem invenit, qui hic fructum boni operis facere contemnit. Et notandum, quod securum non juxta ramos positam, sed ad radicem dicit. Cum enim malorum filij rollantur, quid aliud quam rami infructuosæ arboris abscinduntur? Cum verò tota simul progenies cum parente tollitur, infructuosæ arbor à radice abscissa est, ne jam remaneat unde prava iterum soboles succrescat. In quibus Joannis Baptistæ verbis constat quod audientium corda turbata sunt, cum protinus subinfertur: [*Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid ergo faciemus?*] Percussæ enim terrore fuerant, quæ consilium quærebant. Sequitur: [*Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat*.] Per hoc quod tunica plus est necessaria usui nostro, quam pallium, ad fructum dignum penitentiae pertinet, ut non solum exteriora quæque & minùs necessaria, sed ipsa valde nobis necessaria dividere cum proximis debeamus, scilicet vel escam qua carnaliter vivimus, vel tunicam qua vestimur. Quia enim in lege scriptum est: *Diliges proximum tuum sicut teipsum*: minùs proximum amare vincitur, qui non cum eo in necessitate illius etiam ea quæ sibi sunt necessaria partitur. Idcirco ergo de dividendis cum proximo duabus tunicis datur præceptum, quia hoc de una dici non potuit; quoniam si una dividatur, nemo vestitur. In dimidia quippe tunica & nudus remanet qui accipit, & nudus qui dedit. Inter hæc autem sciendum est quantum misericordiæ opera valeant, cum ad fructus dignos penitentiae ipsa præ ceteris præcipiuntur. Hinc etiam per semetipsam Veritas dicit: *Dare elemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis*. Hinc rursus ait: *Dare, & dabitur vobis*. Hinc scriptum est: *Ignem ardentem exinguit aqua, & elemosyna resistit peccatis*.

Eccl. 3. d Hinc iterum dicitur: *Conclude elemosynam in sinu A*
Eccl. 29. b pauperis, & hac pro te exorabit. Hinc bonus pater
Tab. 4. b innocentem filium admonet, dicens: *Si multum tibi*
fuert, abundanter tribue: si exiguum fuerit,
etiam exiguum libenter stude impariri. Ut autem
 quanta esset virtus in continentia, & susceptione indigentium Redemptor noster ostenderet, dicit:

Mat. 10. d *Qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem*
prophetae accipiet: & qui recipit iustum in nomine iusti,
mercedem iusti accipiet. In quibus verbis notandum est, quia non ait, mercedem de propheta, vel mercedem de iusto, sed mercedem prophetae, atque mercedem iusti accipiet. Aliud est enim merces de propheta, aliud merces prophetae: atque aliud merces de iusto, aliud merces iusti. Quid est enim dicere, *Mercedem prophetae accipiet,* nisi quia is qui prophetam sua largitate sustentat, quamvis ipse prophetiam non habeat, apud omnipotentem tamen Dominum prophetiae praemia habebit? Iste enim fortasse iustus est, & fortasse adhuc pro iustitia loqui liberè non praesumit, iustitiae illius libertatem sibi participem facit; ut cum eo pariter iustitiae praemia recipiat, quem sustentando adjuvit, quatenus eandem iustitiam liberè loqui potuisset. Ille prophetiae spiritu plenus est, sed tamen corporeo eget alimento. Et si corpus non reficitur, certum est quòd vox ipsa subtrahatur. Qui ergo alimentum prophetiae propter hoc quòd propheta est, tribuit, prophetiae illius vires ad loquendum dedit. Cum propheta ergo mercedem prophetae recipiet; quia etsi spiritu prophetiae plenus non fuit, hoc tamen ante Dei oculos exhibuit, quod adjuvit. Hinc est quòd de quibusdam peregrinantibus fratribus Caio per Joannem dicitur: *Pro nomine enim Christi profecti sunt,*
nihil accipientes à Gentilibus. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi, ut cooperatores simus veritatis. Qui enim spiritalia dona habentibus, temporalia subsidia tribuit, in ipsis donis spiritalibus cooperatur existit. Nam cum pauci sint qui spiritalia dona percipiunt, & multi qui rebus temporalibus abundant; per hoc se divites virtutibus pauperum inserunt, quo eisdem sanctis pauperibus de suis divitiis solantur. Unde cum per Isaia vocem, de relictis Dominus Gentilitati, id est sanctae Ecclesiae, spiritalium virtutum merita, tanquam deserto arbuta promitteret, ulmum quoque pariter promisit, dicens: *Ponam desertum in stagna aquarum; & terram inviam in rivos aquarum: dabo in solitudine cedrum & spinam, myrium & lignum olivae: ponam in deserto abietem, ulmum & buxum simul, ut videant & sciant, & recogitent & intelligant pariter.* Desertum quippe Dominus in stagna aquarum posuit, & terram inviam in rivos aquarum; quia Gentilitati, quae prius per ariditatem mentis nullos bonorum operum fructus ferebat, fluentia sanctae praedicationis dedit: & ipsa, ad quam prius pro asperitate suae siccitatis, via praedicatoribus non patebat, doctrinae postmodum rivos emanavit. Cui adhuc ex magno munere promittitur: *Dabo in solitudine cedrum & spinam.* Cedrum, quia magni odoris est, atque impetribilis naturae, iure accipimus in promissione. De spina verò, cum peccanti homini dictum sit: *Terra tua spinas & tribulos germinabit tibi;* quid mirum si sanctae Ecclesiae illud promittitur, quod peccanti homini pro poena multiplicatur? Sed cedri signantur nomine hi qui virtutes & signa exhibent in sua operatione, qui dicere cum Paulo valent: *Christi bonus odor sumus Deo.* Quorum corda ita in aeterno amore solidata sunt, ut eadem jam terreni amoris putredo nulla corrumpat. Per spinam verò signati sunt doctrinae spiritalis viri, qui dum de peccatis ac virtutibus differunt, & modò aeterna supplicia minantur, modò caelestis regni gaudia promittunt, corda audientium pungunt, sicque mentem dolore compunctionis perforant, ut ab eorum oculis quasi quidam sanguis animae, lacrymae decurrant. Myrtus verò temperativae virtutis est, ita ut dissoluta membra temperando constringat. Quid itaque per myrtum, nisi hi signati sunt, qui afflictionibus proximorum compati sciunt, eorumque tribulationem per compassionem temperant? juxta hoc quod scriptum est: *Gratias autem Deo, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt.* Qui dum afflictis proximis verbum vel opem consolationis ferunt, eos proculdubio ad statum rectitudinis restringunt, ne immoderata tribulatione in desperationem solvantur. Quos autem per olivam, nisi misericordes accipimus? quia & Graecè oleos misericordia vocatur, & quasi olivae liquor, ante omnipotentis Dei oculos, misericordiae fructus lucet. Cui adhuc in promissione subjungitur: *Ponam in deserto abietem, ulmum & buxum simul.* Qui per abietem, quae valde crescendo ad aëris alta sustollitur, nisi hi designati sunt, qui intra sanctam Ecclesiam adhuc in terrenis corporibus positi, jam caelestia contemplantur? Et quamvis nascendo de terra exierunt, contemplantur tamen jam juxta aëthera verticem mentis extollunt. Et quid per ulmum, nisi saecularium mentes expressae sunt? Quae dum terrenis adhuc curis inserviunt, nullum virtutum spiritalium fructum ferunt. Sed etsi fructum proprium ulmus non habet, portare tamen vitem cum fructu solet: quia & saeculares viri intra sanctam Ecclesiam, quamvis spiritalium virtutum dona non habeant, dum tamen sanctos viros donis spiritalibus plenos sua largitate sustentant, quid aliud quam vitem cum botris portant? Buxus autem quos alios designat, quae in altum non proficit, & quamvis fructum non habeat, viriditatem tamen habet, nisi eos qui intra sanctam Ecclesiam adhuc ex aetatis infirmitate bona opera ferre non valent, sed tamen parentum fidelium credulitatem sequentes, fidem perpetuae viriditatis tenent? Postquam omnia aptè subjungitur: *Ut videant & sciant, & recogitent & intelligant pariter.* Ad hoc enim cedrus in Ecclesia ponitur, ut quisquis à proximo odorem virtutum spiritalium trahit, ipse quoque in aeternae vitae dilectione non torpeat, sed ad bonorum caelestium desideria ignescat. Ad hoc spina ponitur, ut qui praedicationis ejus verbo compunctus fuerit, ipse quoque exemplo illius discat corda sequentium praedicationis verbo compungere. Ad hoc myrtus ponitur, ut qui in ardore tribulationis ab ore vel opere proximi compatiens, temperamentum consolationis acceperit, ipse etiam discat quemadmodum afflictis proximis suae consolationis temperamentum proferat. Ad hoc oliva ponitur, ut qui alienae misericordiae opera cognoscit, discat quemadmodum debeat indigenti proximo & ipse misereri. Ad hoc abies ponitur, ut quisquis vim contemplationis ejus agnoverit, ipse quoque ad contemplanda aeterna praemia succedatur. Ad hoc ulmus ponitur, ut quisquis intuitus fuerit eum qui habere virtutum fructum spiritalium non valet, sed tamen eos qui spiritalibus donis pleni sunt, sustentat, ipse quoque sanctorum vitae quanta valet largitate inserviat, & caelestium bonorum botros quos gignendo non valet, sustentando ferat. Ad hoc buxus ponitur, ut qui habere multos adhuc in infirmitate positos vere fidei viriditatem considerat, etiam esse ipse infidelis erubescat. Bene ergo descriptis prius arboribus dicitur: *Ut videant & sciant, & recogitent & intelligant.* Ubi & aptè subjungitur. *Pariter:* quia cum intra sanctam Ecclesiam diversi hominum mores, diversi sunt ordines, necesse est ut omnes simul discant.

S. Greg. Tom. I.

V V u u ij

Joan. 3. b

Isai. 41. c

Ibid.

Gen. 3. a

2. Cor. 2. b

cant, dum in ea spiritales viri diversæ qualitatis, ætatis, & ordinis ad imitandum, simul videntur. Sed ecce nos dum monstrare ulmum quærimus, per multa arbuta longius evagati sumus. Ad hoc itaque propter quod Propheta testimonium protulimus, revertamur. Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet: quia etsi fructum ulmus non habet, vitem tamen cum fructibus portans, hæc ipsa sua efficit, quæ bene sustentat aliena.

Mat. 10. d Quia verò ad magna nos opera Joannes admonet, dicens: [*Facite fructus dignos penitentia.*] Et rursus: [*Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas, similiter faciat:*] jam patenter datur intelligi quid est quod Veritas dicit: *A diebus*

Mat. 11. b *Joannis Baptista usque nunc regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Quæ superæ verba sententiæ nobis sunt magnopere perscrutanda. Nam

quærendum est, quo modo vim perpeti regnum caelorum possit. Quis enim caelo violentiam irrogat? Et rursum quærendum est, si pati vim regnum caelorum potest, cur eandem vim à diebus Joannis Baptista, & non etiam antè pertulerit? Sed cum lex dicat: Si quis hæc vel illa fecerit, morte moriatur; cunctis legentibus liquet, quia peccatores quosque pœna suæ leveritatis percudit, non autem per penitentiam ad vitam reduxit. Cum verò Joannes Baptista, Redemptoris gratiam præcurrans, penitentiam prædicat, ut peccator qui ex culpa mortuus est, per conversionem vivat, profectò à diebus Joannis Baptista regnum caelorum vim patitur. Quid est autem regnum caelorum, nisi locus justorum? Solis enim iustis caelestis patriæ præmia debentur, ut humiles, casti, mites atque misericordes ad gaudia superna perveniant. Cum verò quis vel superbiâ tumidus, vel carnis facinore pollutus, vel iracundia accensus, vel crudelitate impius, post culpas ad pœ-

nitentiam redit, & vitam æternam percipit, quasi in locum peccator intrat alienum. A diebus ergo Joannis Baptista regnum caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: quia qui penitentiam peccatoribus indixit, quid aliud quam regno caelorum fieri violentiam docuit? Recogitemus ergo, fratres charissimi, mala quæ fecimus, & nosmetipsos assiduis lamentis atteramus. Hereditatem justorum, quam non tenuimus per vitam, rapimus per penitentiam. Vult à nobis omnipotens Deus talem violentiam perpeti. Nam regnum caelorum rapi vult nostris fletibus, quod nostris meritis non debetur. Ab spei ergo certitudine nulla nos malorum nostrorum qualitas, nulla quantitas frangat. Præstat magnam veniæ fiduciam latro ille venerabilis, qui non inde venerabilis, unde latro: nam latro ex crudelitate, venerabilis ex confessione. Cogitate ergo, cogitate quàm sint incomprehensibilia in omnipotenti Deo misericordiae viscera. Latro iste cruentis manibus abstractus à fauce itineris, suspensus est in patibulo crucis: ibi confessus, ibi sanatus est, ibi audire meruit: *Hodie mecum eris in paradiso.* Quid est hoc? Quis tantam bonitatem Dei dicere, quis æstimare sufficit? De ipsa pœna criminis pervenit ad præmia virtutis. Idcirco autem omnipotens Deus electos suos in quibusdam lapsibus cadere permittit, ut aliis in culpa jacentibus, si toto ad eum corde confurgant, spem veniæ redderet, & eis per lamenta penitentia jam caelestem patriam aperiret. Exerceamus ergo nosmetipsos in lamentis, extinguamus fletibus & dignis penitentia fructibus culpas, quas fecimus: ad veniam nobis tempora indulta non pereant: quia qui multos à suis iniquitatibus jam sanatos aspiciamus, quid aliud quam supernæ misericordiae pignus tenemus?

Finis primæ Partis Homiliarum in Evangelia.

